

Consilia Seu Responsa Juris

Schmalzgrueber, Franz

Augusta Vindelicorum & Ratisbonae, MDCCXL

Cons. LXII. Beneficii. ubi inquiritur, an Dispensatus ad duo Beneficia,
censeatur etiam dispensatus circa incompatibilem in utroque
Residentiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72304](#)

conservandis s^ep^e plus impendendum est, quām inde capiatur utilitatis.

can. non liceat 20. & can. sine exceptione

§ 2. §. item domus. caus. 12. q. 2.

item terræ, & res immobiles Ecclesiæ, si nullum, aut exiguum fructum afferant.

c. ad aures 7. & c. ut super 8. §. possessiones.

dereb. Eccl. non alien.

6. Sicut autem, quando ejusmodi res immo-

biles modicæ, & parvum utiles distrahun-
tur, illorum loco comparari alia bona ma-
gis utilia debent, ita etiam, quando locan-
tur ad longum tempus, locari debent pro
mercede cum proportione ad rem locatam
justa, & quidem tali Conductor, à quo
moraliter certò speretur mercedis conven-
ta solutio, ut sic Prælatus rem Ecclesiæ suo
meliorum faciat.

CONSILIO LXII.

In causa incompatibilitatis Beneficiorum ratione Residentiæ requisitæ.

S U M M A R I U M.

1. 2. *Facti species.*

3. *Quæstiones discutienda.*

4. *Dispensatus ad duplex Beneficium retinendum, dispensatus censeretur circa tempus Residentia, si incompatibilitas ratione temporis in supplicatio- ne fuit expressa.*

5. *seqq. Rationes dubitandi.*

9. *Si simpliciter dispensatur in dualitate Bene-*
ficiorum, non censeretur dispensatum in Resi-
dentia.

10. *Dispensatio super percipiendis fructibus in*
utroque Beneficio, quomodo sit intelligen-
da?

11. *Pontifex non censeretur derogare statutis par-*
ticularibus, nisi exprimat.

12. *Dispensatio est strictæ interpretationis:*

13. *Uti etiam Privilegium juri communii dero-*
gans

14. *Dispensatio in pluralitate Beneficiorum est*
utilis, etiamsi fructus non utrinque possint
percipi.

15. *Dispensatio potest extendi ad ea tantum, qua*
inseparabiliter sunt connexa.

16. *Dispensatio de retinenda duplice præben-*
da, intelligitur etiam de fructibus percipiendis,
modo Residentia fiat tempore utrobique requi-
sito.

17. *Deciditur quæstio.*

FACTI SPECIES.

I.

Tiburtius, habens Canonicatum, & præbendam in Insigni collegiata Ecclesia A. obtinuit nuperrimè à sancta Sede Apostolica aliud Canoni-
catum in Ecclesia Cathedrali B. sub formula, *Nos tecum, ut una cum Canonicatu, & præbendâ præfatis (scilicet dictæ Cathedralis Ecclesiæ) alios Ca-*
*nonicatū, & præbendam facularis, & forsitan insignis Collegiata A. quos tu ad præsens obri-
nes, ut prius, quoad vixeris, retinere liberè, ac licet vales, constitutionibus, & Ordinatio-
nibus Apostolicis, ac, ut præfertur, roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis nequaquam obstantibus, Apostolicâ autoritate præ-
fata earundem tenore præsentium de specialis dono gratia dispensamus proviso, quid inter-
im ambo Canonicatus, & præbenda debitum propterea non fraudentur obsequiis, sed eorum congruè supportentur onera consueta.*

2. In Collegiata Ecclesia A. juxta Tridentini Concilii præscriptum, quod ibi viget,

singulis annis requiritur pro perceptione fructuum residentia novem mensium; in Cathedrali B. autem per hujus statuta novus Canonicus, ut ad Capitulum, & fructuum perceptionem admittatur, primo anno strictam novem mensium residentiam completere debet, quibus novem mensibus integris in dicta Cathedrali nec de fructibus grossis, nec de distributionibus ne obolum quidem accipit: reliquis autem annis sequentibus, post primum residentia annum longior quām sex mensium residentia non requiritur. Dicitur hæc Cathedralis Ecclesia à Collegiata prædicta itinere unius diei cum dimidio.

Quæstiones discutienda.

Quaritur 1mo an Tiburtius vigore hujus dispensationis, ultra tres menses, à Tridentino permisso, aliis sex mensibus continuis ab Ecclesia Collegiata absente, & nihilominus integrum corpus, seu fructus grossos tutâ conscientiâ percipere possit, ne alias tempore novem Mensium, quo primam residentiam facere in Cathedrali debet, propriis stipendiis militare cogatur? Et si forsitan hoc tempus sex mensium

nimis longum videretur, 2. queritur, an non ab eadem Collegiata tum primo strictæ residentiæ, tum reliquis sequentibus annis ultra tempus, à Tridentino permisum, saltem abesse possit aliis tribus mensibus continuis, adeoque per sex menses? paratus est alium substituere, qui, ut conditionem, in Bulla Pontificia requisitam impletat, in Collegiata Hebdomadaria-tum, aliisque onera loco illius in se suscipiat.

Res esset extra dubium, si in Libello supplici, qui summo Pontifici pro utroque Canonicatu simul retinendo oblatus fuit, expressum fuisset tempus, quo in utraque Ecclesia pro fructibus grossis recipiendis quemlibet Canonicum residere oportet; tunc enim hoc ipso, quod Sanctissimus ad Canonicatum, & præbendam in dicta Collegiata unacum Canonicatu, & præbenda in Cathedrali, noviter obtento, ut prius, scilicet cum fructibus retinendum, dispensaverit, etiam dispensasse censeretur in residentiæ tempore, idque per clausulam in his verbis adjectam, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac, ut praesertim, roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis non obstantibus. Considerandus proinde est tenor libelli supplicis, Pontifici pro retentione unius Canonicatus cum altero oblati. Cum vero de hujus libelli tenore non constet, dubium utrumque procedit in casu, quo in eodem libello non fuit expressum tempus præcium, quo residere in utroque in ordine ad recipiendos fructus grossos oporteat.

Pro affirmativa militat 1. quia rescriptum, quod Papa concedit ad conferendum aliquod Beneficium Ecclesiasticum, est Beneficium Principis. Beneficiorum autem, à Principe concessorum, plenissima, & amplissima interpretatione facienda est.

c. quamvis 4. de præbend. in 6. &c. cùm dilecti 6. de donat.

2. Hic agitur de gratia super Canonicatu duplice retinendo concessâ à Papa, quæ gratia, cùm de jure residentiam personalem novem mensium exigit quivis Canonicatus in sua Ecclesia, & propterea ob eandem residentiam duo Canonicatus de eodem jure sint incompatibilis, dispensatio est in jure communi. Dispensatio autem imitatur naturam Privilegii, sicut ergo Privilegium latam interpretationem recipit per textum

c. ex parte 27. de decim.

ubiP'rivilegium percipiendi decimas extendit etiam ad decimas novalium, ita similem interpretationem recipiet dispensatio pro retinendis simul duobus Canonicatis: quod ipsum ex eadem æquiparatione dispensationis cum Privilegio confirmatur, & probatur.

3. Quia interpretatio Privilegii (con-
R. P. Schmalzgrueber Consilia

sequenter etiam dispensationis) nunquam facienda est ita strictè, ut illud reddatur inutile, & inefficax.

Sylv. V. Privilegium. q. 3. Suar. lib.
8. de legib. c. 28. n. 2. Palao tract.
3. D. 4. p. 9. n. 4. Haunold. tom. I.
de J. & iust. tract. I. n. 188. Pir-
hing ad tit. de Privileg. n. 18. Reiffen-
stuel ibid. n. 101.

ex ratione, quia inutilem, & frustraneam actionem efficere non decet Principem. Cùm igitur Privilegium tendat ad aliquid concedendum Privilegiato, sic illud, quantum fieri potest, interpretari oportet, ut effectum suum obtineat, nec contenti esse debemus, ut confirmet, quod alias Privilegiato jam licebat, nisi ad hoc cogat manifesta ratio. Atque hinc

4. Privilegium, & dispensatio quævis, etiam odiosa, ad ea est extendenda, quæ illius usui necessariò sunt connexa, & sine quibus effectum habere non posset; nam dans formam, dat consequenter ea, quæ ad illam requiruntur. esset autem dispensatio, Tiburtio ad retinendum simul utrumque Canonicatum impedita, prorsus inutilis, si non dispensatus hoc ipso esset in tempore, ad residendum in utroque per jus commune, & statuta particularia requisito; neque enim sine hac dispensatione posset percipere fructus utriusque, in ordine ad quorum perceptionem petita est dispensatio pro licentia retinendi utrumque Canonicatum. Et hoc ipsum

5. Videtur fuisse de mente Pontificis, quam sufficienter declarasse censemur, dum in Bulla, super hoc impedita Tiburtio, dispensavit, ut, Non obstantibus constitutio-nibus, & ordinationibus Apostolicis, ac rob-oratis statutis, & consuetudinibus contrariis, una cum Canonicatu, & præbenda præfatis (scilicet in Ecclesia Cathedrali B.) alias Canonicatum, & præbendam, quos ille ad præsens (nempe in Collegiata A.) obtinet, ut prius (nimis fructiferè) quoad vixerit, retinere liberè, ac licetè valeat.

Contrarium videtur probari ex com-muni sententia, quam cum pluribus aliis te-Rationes
ment pro negati-

Honor. ad tit. de Cleric. non resident. va,
n. 14. Engl ibid. n. 29. König dicit.

tit. n. 16.

Juxta hanc enim considerandus est modus, quo Pontifex dispensavit in dualitate Beneficiorum; potest enim in hac dispensari dupliciter, uno modo simpliciter tan-tum, altero vero expressè etiam quoad residentiam, & in ordine ad percipientes fructus utrobique. Si simpliciter tan-tum dispensatum fuerit ad retinenda si-mul duo Beneficia, vel Canonicatus, nullà factâ mentione, quod simul utriusque fructibus dispensatus gaudere possit, afferunt nihil videri remissum de residentia, sed ita dispensatus singulis annis ex illo duntaxat.

(Zzz)

Cæ

10. Canonici fructus percipiet, in quo per novem menses residentiam fecerit.

Si vero simul super residentia, & percipiendis utrobique fructibus dispensetur, hujus dispensationis favore Canonicus, tales Canonicatus habens, gaudere cum solummodo poterit, quando in utraque Ecclesia, ubi habet hujusmodi Canonicatus, per tempus . per statuta particularia dictarum Ecclesiarum, à Pontifice approbata, & confirmata requisitum, resederit; nam talia statuta, quæ minori, quam novem mensium, residentia contenta sunt, non ita effrenatè accipienda sunt, quasi licentiam præberent reliquo tempore omnino non residendi, quippe cum sic repugnarent Concilio Tridentino, requirent residentiam 9. mensium, & sic per illud essent abrogata

Sess. 24. c. 12. de reform. ȳ. præterea.

Sed intelligenda sunt de illo casu, quo quis ex dispensatione Pontificia duos Canonicatus habet, & vi istius dispensationis fructus utriusque percipere potest; nam tunc illos percipere potest, si per tempus, per statuta particularia loci, seu Ecclesiæ requisitum, in utroque resederit: secus vero ex illo tantum Canonicatu, in quo tempus pro residentia requisitum impleverit, fructus percipiet, non vero in altero.

11. Excipitur, nisi Pontifex in talibus statutis dispensaverit, & terminum minorem præscriperit, ut vi hujus utrique Ecclesiæ inservire possit; cum enim Pontifex, ut pote plenissimam omnium Beneficiorum Ecclesiasticorum administrationem habens, statutis locorum, in modo juris communis Constitutionibus non ligetur, & propterea cum Beneficiario absolute super residentia quoad hujus personam dispensare, & eundem ab obligatione personaliter residendi absolvere possit, consecutaneum est, quod etiam tempus residendi valeat abbreviare. Si tamen ita dispensare velit, debet istud specialiter in Brevi exprimi; alias non censebitur hujusmodi statutis derogare; quia, ut

c. licet. 1. de constit. in 6. & DD. ibid. cum

Engl. König, & aliis l. cit.

docent, Romanus Pontifex locorum specialium, & personarum singularium consuetudines, & statuta (cum sint facti, & in facto consistant) potest probabilitate ignorare, & propterea ipsis, dum tamen sint rationabilia, per Constitutionem, se noviter editam (nisi expresse carentur in ipsa) non intelligitur in aliquo derogare.

12. Neque difficilis est ad argumenta, num. 1. & tribus seqq. allata, responsio. Ad Responde- 1imum pro negativa stat
tur ad ra-
tiones op-
positas.

Reg. quod contra 141. ff. & reg. quæ à jure 28. in 6.

ipsaque ratio, quia dispensatio est relaxatio quædam juris communis, & contra

jus, quæ autem contra jus sunt, & ad relaxationem illius tendunt, strictè interpretari debent. Hinc illud duntaxat Beneficium Principis largam interpretationem habet, quod in sui tantum præjudicium Princeps largitur; non vero, quod juri alterius, vel communi contrariatur. Hinc

Ad 2. disparitas est cum eo, quod statuitur in c. ex parte cit. nam dispositio, de qua in disto textu est sermo, conformis est juri communi, quippe qua decimas novam Monasterio attribuit Pontifex, quia illæ ad istud pertinebant jure communi ob Parochias, quas obtinebat. Estque alias communis regula, quod Privilegium, juri communi, vel consuetudini, secundum, aut præter istud introductæ, derogans, per ea, quæ docent

Sylv. V. Privilegium. q. 3. Suar. lib. 8. de legib. c. 27. n. 5. Sanich. lib. 8. de matrim. D. 1. n. 1. & 5. Laym. lib. 1. tract. 4. c. 23. n. 5. Palao tract. 3. D. 4. p. 10. n. 2. Haunold. tom. 1. de J. & J. tract. 1. n. 200. & alios ex c. porro 7. c. sanè 9. de Privil. & c. cùm dilectus 8. de consuet.

regulariter sit strictæ interpretationis; quia jus commune, & ejusmodi consuetudo hoc ipso, quod ob bonum, & utilitatem publicam introductum sit, favorable, & quidquid ei derogat, odiosum, ac proinde juxta

reg. odia 15. in 6.
restringendum est.

Ad 3. dispensatio solum extensionem 14 patitur in casu, quo, extensione non admis-
sa, illa inutilis redderetur

arg. c. scivitas 17. de sent. excommun. in 6.

In praesenti casu, si extensio non fiat ad fructus ex utroque Canonicatu percipientes, illa saltem operabitur, ut dispensatus gaudere possit fructibus illius Canonicatus, in quo maluerit novem mensibus residere.

Vid. Rebuff. tit. dispensatio de non ref-
dendo.

Et insuper, ubi consuetudo est, ut venientibus ad peremptoria, licet alias residentiam non faciant, tribuantur parsfructum, qui propterea Peremptoriales appellantur, poterit etiam istos percipere, si ad peremptoria ista velit venire. Adhac, si aliquid annum residentiali fecerit, atque adeò Capitularium numero adlectus fuerit, habebit vocem activam, & passivam in Capitulo.

Ad 4. verum est, quod dispensatio ex-
tendi debeat ad accessoria, & connexa
concesso; sed haec debent esse inseparabi-
liter connexa; & tunc quoad hoc paritas est
cum Privilegio. Atqui dispensatio in tem-
pore, ad residentiam faciendam requisito,
neque inseparabiliter connexa est dispensa-
tioni super dualitate Canonicatum, ut
modo

modo dictum est, neque hæc posterior, ut ex ibidem dictis patet, inutilis redditur per negationem dispensationis quoad residentiam: consequenter prior istam post se necessariò neutiquam trahit, præsertim, cùm, ut ostensum est num. 9. & duob. seqq. dispensatio super dualitate Beneficiorum, per jus commune incompatibilium, non censetur complecti dispensationem ad percipiendos fructus ex utroque Beneficio, & hæc etiam data, nisi aliud in Brevi dispensatorio expressum sit, intelligatur solum data sub conditione, si dispensatus per tempus, à statutis Ecclesiarum requisitum, refederit in utroque: quod per eadem statuta fieri saepe potest, quippe cùm in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis aliquando pro residentia ad fructus grossos percipiendos tantum assignentur sex, in aliis quinque, in multis tantum quatuor, vel etiam tres menses.

16. Ad 5. verba, in hoc argumento allata, videntur favere Tiburtio, præsertim, dum Pontifex in Brevi, eidem indulto, derogat non tantum Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, sed etiam Statutis, & Consuetudinibus contrariis aliis, & absolute ipsi concedit, ut Canoniciatum, & præbendam, quos noviter in Cathedrali B. ipse consecutus est, cum Canoniciatum, & præbenda Collegiatæ A. & quidem hac clausula expressè, ut prius (quæ verba fructiferam possessionem, quippe quam antea Tiburtius habuit, indicare videntur) retinere possit. Verum, cùm voces istæ facile alium sensum habere possint, & Pontifex terminum temporis minorem pro residentia non præscriperit, tota ista concessio juxta dicta num. 10. intelligenda videtur conditionate, scilicet ut fructus ex utroque Canonicatu percipere Tiburtius possit, si in utroque Canonicatu per tempus, ab Ecclesiis prædictis præscriptum, refederit.

17. Deciditur proinde ad quæstiones num. 3. propositas judico, dubium saltem, & quidem valde rationabile esse, an Tiburtius vi Bulle sibi collatae, minori tempore, quam statuta utriusque Ecclesiæ requirant, permittantque, residendo, fructus grossos utriusque Canonicatus tutâ conscientiâ

possit percipere. Atque adeò existimo, recurrentum esse ad sacram Datariam, ut dubium istud declareret, vel Pontificia auctoritate dispenset in residentia. Dispensatione autem duplici opus erit. Et unâ quidem pro anno, quo primam residentiam Tiburtius in Canonicatu Ecclesiæ Cathedralis fecerit; cùm enim residentia ista continuari debeat per novem menses integros, & non interruptos, impossibile erit implere residentiam requisitam in Collegiata, quippe quæ pariter esse per novem mensum spatiū debet. Peti ergo dispensatio debebit, ut vel per Vicarium implere residentiam in Collegiata licet, vel tempus novem mensum pro illo anno, & residentia in eadem Collegiata facienda contrahatur ad trimestre, quo tempore Tiburtius ab Ecclesia Cathedrali abesse potest. Fortasse etiam sperari posset Indulatum à Sanctissimo, ut primam illam residentiam, quæ facienda esset in Cathedrali, facere possit in loco Collegiatae; nam ita aliquoties factam scio cum iis, qui adhuc vacabant Studiis, quibus permisum fuit, ut residentiam facerent in loco Universitatis, ubi studiis vacavere. Causa petendi dispensationem hanc esse posset, quia alias Tiburtius, residentiam faciendo in Cathedrali, ubi primo anno nec obulus quidem residenti obvenit, etiam privaretur fructibus Canonicatus in Collegiata, & sic absque ullo stipendio cogeretur militare. Alterâ dispensatione opus esset pro reliquis, & sequentibus annis; cùm enim Cathedralis Ecclesia post primum residentiae annum requirat pro reliquis annis residentiam saltem sex mensum, Collegiata verò semper novem menses desideret, etiam deinceps residentia in una Ecclesia incompatibilis erit cum residentia perficienda in altera, Supplicari ergo debebit Sanctissimo ut dispensative de residentia requisitâ pro Canonicatu Collegiatæ condonet trimestre, atque ita sufficient duntaxat sex menses, cum obligatione tamen, ut tempore trimestris sic remitti onera, Canonicatus huic annexa, impleantur per substitutum, ne, ut in Bulla, Tiburtio indulta, vult Pontifex, alterutra Ecclesia debitum fraudetur obsequiis. Ita salvo meliore &c.

CONSILIO LXIII.

In causa Donationis propter Nuptias.

SUMMARIUM.

1. Facti species.
2. Quæstiones discutienda.
- R. P. Schmalzgrueber Consilia;

3. 4. Bonorum paternorum, quorum usus fructus mari relinquuntur, dominium & posses-
- (Zzzz)